

Imádkozok érettetek az Atyához, imádkozok az egész emberiségért!

Pápai Istvánné Páhi Emma karcsai mesemondó hazatérése

- Szerinted hol van most?
- Fenn az égben.
- Csillag?
- Igen, az Esthajnalcsillag...

Így vigasztaltuk egymást egy *fiúcskával* – aki már-már *legény* –, és ki-másztunk a pesti bérház tetejére megnézni, hogy hova távozott Emma néni, Magyarország legnagyobb mesemondója. Az *égi honba* távozott, a *csillagok közé*, a *gyönyörű kertbe*.

Mindez idén, január elején történt. Azóta sokan kérdezzetik, hogy mi és hogyan volt...

Én így hallottam az öregektől, hogy a karcsai templomot a tündérek építették. Éjjel építették, hogy ne lássák az emberek, tizenkét tündér építette...

Így hangzik a régi történet, és hogy a templomot *messzi földről jöttek látogatni, jöttek még külföldről is...* Karcsa híres az Árpád-kori templomáról, a tündérekről, a Karcsa vizéről, és arról, hogy *ott minden megtörténik...* vagyis: a bodrogi közeli őshonos kultúrréteget a mesei-mondai hagyományok mélye, az ártéri vízgazdálkodás tudománya, régészeti leletanyagok – Karos, Tiszabездéd, Bodrogi falud, Kenézli stb. a tárgykultúra jelzi.

A csillagokból kapom a meséket. Pápai Istvánné Páhi Emma mesemondó asszony 1932. május 8-án született Karcsán. Édesapja Páhi József, édesanyja Hornyák Erzsébet. A kis Emma gyermekkorától szerette a meséket, imákat, énekeket, melyeket családjától és főként a szemben lakó Kovács Jánosné Erzsébet nénitől – Kovács nanótól – vett át a szájhagyomány útján. Tudásáért 1972-ben a Népművészet Mestere címet kapta. Pápainé Emma néni a hetvenes évektől kezdve folyamatosan és szívesen működött közre faluja életében, otthoni mesemondások alkalmával, majd a hagyománykutatókat segítve, színpadon, felvételek készítésekor.

Egészsége az ezredfordulót követően súlyosan megromlott, majd 2006-ban Karcsáról Budapestre költözött ezen cikk írója, Huszár Andrea Magdolna szobrász műtermébe. Így kezdődött a mese átadása-átvétele a közös élettér és országjáró előadások mentén: a vele való együttélés, mesegyűjtés és -tanítás, kutató- és alkotóműhely formában.

Magyarországon a legtöbb mesét Pápai Istvánné Páhi Emma néni által kaptuk, több mint 400 hagyományos és maga költötte mesével és mély életbölcsességével tanít-tanított minket, és sokakat térített a szeretet útjára. Életében a mese közkinccsé válásán dolgozott.

A mese egyezik a mennyországgal. Meséink szerint a tündérek a csillagokból származnak, és a szeretetről szóló tudást hirdetik, valósítják meg a földön. Várakat, templomokat építenek, gyönyörű kertté kerítik az országot. Az ország királynője Tündér Ilona, királya Árgyelus királyfi, aki a magyarok első királya.

A király Mátyás Karcsán is járt, és ezt a karcsaiak közül Emma néni tudta a legjobban, mert meséiben sűrűn emlegette Mátyás királyt. *Több mesét mondott Mátyásról, mint Karcsáról*- ezt az a kislány mondta, aki pesti gyerekként utazásainkban társunkul, bajban barátul szegődött.

A mesei értelmezés mélye a mese titkos története. Emma néni az élet dolgait illető kérdésekre mindig tömör, lényegi választ adott, és többször tapasztalhattuk, hogy a legfőbb dolgokat a hallgatásban mondta el, leginkább sugallta. Ahogy a zenei hangzás teltségét a felhangrendszer adja, a 'mesei felhang' a fizikális hangokon túlról jövő sugallat, amely szellemi cselekvéssorban valósul meg. *A meséhez nyitott elme kell.* Aki ezt érti, az olyan, mint aki mindent tud.

A mese igaz történet. A tündérmesés hagyomány Erdély és Csallóköz mellett a Bodroghözben is fennmaradt. Karcsa a 20. századi néprajzi gyűjtőmunka szempontjából is kiemelkedő jelentőségű hely lett, Nagy Géza karcsai falusi tanító végzett gyűjtést a faluban és környékén, dolgozott ott Fettich Nándor, Balassa Iván is, és sokan mások. Jártak Karcsán látogatók a néplelket tisztelve, de jöttek oda más szándékkal is: esetenként a külsős kutatók beavatkozása a hagyományos közösség életébe nem szerencsés változásokat hozott, a falusiak többsége tudván tudja, hogy ki kicsoda, mit hoz és mit visz, mivel hagyomány, elmondja, hogy kik és milyenek a tündérek, hogy élnek, kik igyekeztek elrabolni a Tündérek Királynőjét, és hogyan menekült meg.

A mesének nincs vége, eleje, közepe, éppen úgy kell befejezni, ahogy elkezdődik. Ennek sosincs vége, mert valaki folytatni fogja a munkát...

A 21. század elején különösen értékes a tiszta forrás, mert úgy tűnik, hogy időnként az értelmezések útvesztőjében veszteglünk. Álljon itt egy rövid példa: pár éve, ahogy Emma nénivel együtt utaztunk autóval, egy Kecskemétre tartó főút kereszteződésénél állva megjegyeztem, hogy milyen nagy itt a forgalom, majd jött az egyszerűnek tűnő válasza: *mert mindenki a főútra akar rátérni.* A hangsúlyból megértettem: most ilyen idők járnak, szellemi értelemben is mindenki igyekszik a fő ösvényre térni.

A tanításnak mindig legalább két értelme van: köznapi, földi, gyakorlati, illetve szent, égi, szellemi. Jó egy-egy mondattal összekötni a két világot: a külsőt és a belsőt, az alsót és a felsőt – így lehet az ősi mese a legjobb lélekvezető az életünkhöz, és így válik a személyes életünk is egy mesévé.

Akik ismerték Emma nénit, a mesei táltos hagyomány művelőjének tartották. Áldozatos, nagy sorsú életének utolsó idejét folyamatos imában töltötte. Imádságos révületben kapott sugallatok mentén beszélt nekünk Magyarország sorsáról, és arról, hogy hogyan mentette meg Szűzanya a magyarokat a bajból.

Utolsó találkozásunkkor ezt mondta: *Imádkozok érettetek az Atyához, imádkozok az egész emberiségért!*

Emma néni, köszönjük szépen a meséket, a tanítást és a türelmet...

Ahogy Emma néni Kovács nanótól, mi is így búcsúzunk őtől:

Az Örök Igazság fényeskedjen neki! Emma néni nyugodjék békességben, a Jézusmária szent nevében!

Huszár Andrea Magdolna

Pápai Istvánné Páhi Emma meséi a következő gyűjteményekben jelentek meg:

Nagy Géza: *Karcsai mesék I–II.* (Új magyar népköltési gyűjtemény), Akadémiai, Bp., 1985

Nagy Géza (szerk.): *A király virágoskertje* (Karcsai népmesék), Akadémiai, Bp., 1987

Pápai Istvánné Páhi Emma–Huszár Andrea Magdolna: *Tündértánc*, Művész-pörgetőkönyv, alkotói magánkiadás, Budapest, 2008

Pápainé Emma néni mesemondó és Huszár Andrea Magdolna, 2011. május
(Emma néni 79 éves) Fotó: Huszár A.